

WEEST WAAKZAAM EN PAKT AAN!

Geïllustreerd

DE "BIEZONDERE" BROEDERSCHOOL

MET FOTO'S TER WAARDE VAN 10.000 GLD.

- 5 Een gevaar voor de Jeugd
door D. J. BROEKHUIZEN
Bijgewerkte artikels verschenen in "Het Vaderland" Desember 1927

MET INGEZONDEN BIJDRAGE OVER HET CELIBAAT DOOR Dr. J. A. H. v. d. BRINK

VERKRIJGBAAR BIJ DE SCHRIJVER: STEYNLAAN 84 - DEN HAAG

- 10 Postcheque- en Girodienst No. 108332
PRIJS F0.15 (FRANKO PER POST F0.165)

EERBIEDIGLIK OPGEDRAGEN AAN:

PRIESTER W. WITTEMAN,

BISSCHOPPELIK INSPEKTEUR VAN HET R.-K. LAGER ONDERWIJS IN HET BISDOM HAARLEM;

- 15 "DE RESIDENTIEBODE";
het "GILDE DER KLARE WAARHEID".
EVULGETUR.
RSB. HULSMAN.
HAGAE COMITIS, DIE 20 JUNII 1928.

- 20 Of zou 't geen Godtsdienst zijn, reehtvaerdigheid te plegen
Maer slinx en rechts te staen naer allerhande goet?
Godt voeren in den mont, de valscheid in 't gemoedt?

- De Waerheit greep wel eer die menschen by de slippen
En sprak: uw hart is verr': gij naekt me met de lippen.
25 De waerheit eischt het hart, en niet zoo zeer 't gebaer.
Dit laeste zonder 't eerst, dat maekt een' huichelaer.
Die by een cierlijk graf zeer aerdigh wort geleken.
Vol rottings binnen, en van buiten schoon bestreeken.

Vondel.

- 30 Een gezellige, goed verwarmde kamer met beschilderde wanden en gebeeldhouwde eiken
tafel in 't midden; de vloer bedekt met linoleum.
In 't middaguur wordt dit vertrek betreden door een achttal statig en devoot
voortschrijdende heren, die zich om de welvoorzene dis scharen en zich te goed doen
aan een kostelik diner, bestaande uit: soep, aardappelen, groente, vlees en jus,
35 vruchten, pudding en bier, terwijl na beëindiging een goede sigaar zich wel laat
smaken.
Het zij ze gegund!

Een bijna leeg, vuil lokaal met kale vloer. In 't midden enige ongeverfde planken op
dito schragen.

- 40 In 't middaguur komen een twintigtal jongens, slobberdebonken, zou pater v. Ginniken
zeggen, onder geleide van een der bovenbedoelde heren staan om de primitieve tafel,
waarop in 't midden een gegalvaniseerde ketel of emmer en verder twintig diepe borden
en lepels zijn geplaatst.

- De heer geeft ieder een portie rode kool, die zwart ziet, uit de ketel en in
45 verschillende, helaas niet schilderachtige, houding gaan ze aan 't kieskauwen, na
eerst in koor een gebedje te hebben opgedreund. 't Is duidelijk: het diner smaakt hun
niet.

Somwijlen moeten ze ook nog bidden voor de weldoeners, die hun dit maal hebben
verschafft.

- 50 Hun zij wat beters gegund!

Deze schrijnende tegenstelling is waar te nemen in de R.K. Jongensschool, de St.
Vincentiuschool, Paramaribostraat 21, 's-Gravenhage, waar in 't middaguur acht
broeders-onderwijzer zich voeden en in 't zelfde middaguur twintig schooljongens
worden gevoederd.

- 55 De tegenstelling wordt nog schrijnender, waar de broeders een gelofte van armoede
hebben algelegd (èn van kuisheid), terwijl dit, bij ons weten, van de jongens niet is
gevergd.

Tot goed begrip van de toestand nog enkele mededelingen:

- 60 Het enige bord en het enige stuk eetgereedschap der kinderen, de lepel, zijn in een
minimum van tijd gereinigd met koud water door de absentie van vet in het eten. Dit
wordt om ongeveer half elf gebracht in de ketel zonder hoes en is dus om twaalf uur

koud. Het wordt geleverd door de "spijskokerij", Westeinde 173.

De St. Vincentiusvereniging ontvangt voor kindervoeding over 1928 een Gemeentelijk subsidie van f23.810.- + f10.820. = f34.630,-.

65 Het voedsel, door de centrale keuken van de neutrale vereniging "Kindervoeding", Gouwestr. 66 verstrekt, is blijkbaar voor arme Katholieke kinderen niet goed. Zie hier drie opeenvolgende weekmenu's:

Maandag: Rijstebrij Capucijners en saus en fijngehakt spek Rijstebrij

Dinsdag: Erwtensoep Vleessoep Erwtensoep

Woensdag: Andijvie Spinazie en geb. vis met apart bordje Rode kool en haché

70 Donderdag: Savoyekool Andijvie Peen m. aard.

Vrijdag: Gort m. rozijnen Rijstebrij Gort m. pruimen

Zaterdag: Br. bonensoep Br. bonensoep Vleessoep

Voor 10 kinderen mag besteld worden:

	MENU	LIETERS
75	Rijstebrij...	7½
	Vleessoep...	7½
	Erwtensoep...	7½
	Br. bonensoep...	7½
	Gort met Karnemelk	7½
80	Stamppot met vlees.	9
	Rode kool...	8
	en haché	1½
	Stamppot en...	8
	vis	10 stuks
85	Stamppot en...	8
	worst	1 pond
	Capucijners en...	4
	saus	1½
	Gort met rozijnen...	6
90	Witte bonen...	5

In de meeste gevallen zijn de porties te groot en wordt een mindere bestelling verwacht. Voor de enkele keren, dat de toegestane hoeveelheid te klein is, wordt na gehouden overleg meer eten gezonden.

95 Het afwassen van het eetgerei, w.o. natuurlijk ook vorken, geschiedt met een heet sop: water, zeep en soda en het nawassen met heet water. En dat is nodig!

Arme Róómse kinderen bekommt blijkbaar beter eten, dat ze weigeren, omdat het stinkt. Rode kool met aardappels is soms vermengd met etensresten als andijvie of gezouten snijbonen en.... sterk gekruid.

100 Van weekmenu's is niets te bemerken. Ieder kind krijgt één bord spijs, wat vaak nog te veel blijkt.

De zomervoeding van de neutrale vereniging bestaat uit 2 sneden wit + 2 sneden bruin brood met kaas, koek, worst, boterhamspek of bruine suiker + ¼ L. melk.

Wie meer brood wenst, heeft maar te vragen.

105 Arme Róómse kinderen krijgen bij 't begin der zomervoeding 2 sneden wit + 1 snee bruin brood met koek of een weinigje suiker. Dat wordt later gereduseerd tot 1 snee wit + 1 snee bruin. Enige tijd werd het brood belegd met een schijf bloedworst, die stonk en groen zag.

De hoeveelheid melk is minder dan ¼ L.

110 In de vakantie's gaat de voeding van de neutrale vereniging door. De Róómse voeding staat dan stop, evenals op kerkelijke feestdagen, of als een priester uit het Westeinde jubileert en de ouders wordt wijsgemaakt, dat er geen school is wegens verbouwing, de dag na Sinterklaasavond, wanneer er ook geen school is, maar niet de kinderen overvloedig gegeten en gedronken hebben.

Deze inlichtingen ontvingen we van zeer betrouwbare zijde.

115 Geen wonder, dat het aantal gegadigden voor de Roomse voeding sterk terugloopt. We zijn er van overtuigd, dat een vergelijking van het aantal deelnemers vermeld op de lijsten met het aantal eters een verrassend verschil zou opleveren, b.v. op de bewaarschool aan de Wateringschestraat.

120 Maar deze controle schijnt niet geoefend te worden, evenmin als de controle op de hoeveelheid en de kwaliteit van het voedsel. Bovendien durft men kinderen uit te sluiten, die niet ter kerke zijn geweest, hoewel kindervoeding wordt verstrekt volgens de Leerplichtwet om schoolbezoek mogelijk te maken, niet kerkbezoek.

125 De Vincentiusvereniging (armenzorg) straft voor hetzelfde verzuim het gezin, dat door haar beweldadigd wordt, door inhouding van bons voor brood, rijst, bonen en grutjes.1) Het kerkbezoek wordt dagelijks gecontroleerd (hier is wel controle!), en 's Zondags moeten de kinderen uit bedeelde gezinnen een daarvoor bestemde penning in een

- kerkbus deponeren. Het kwaad loont dus z'n kleine en grote meesters prompt! En in de
 125 kerk krijgt ieder kind 's Zondags een andere penning mee voor de controle op school.
 2)
- Een der lekenonderwijzers heeft, toen de "bediening" tot voor korte tijd nog
 geschiedde door een vieze achterbuurtsvrouw, wier eigen kinderen de school bevuilden
 en naar een opvoedingsgesticht in Brabant zijn gezonden, aangeboden voor het toezicht
 130 te zorgen en gevraagd om een zeiltje op de "tafel." Maar dit werd geweigerd!
 Intussen zaten de broeders in de refter (eetkamer), die als onderwijzerskamer geboekt
 staat, maar waarin de leken-onderwijzers niet mogen komen. Een tweede kamertje is als
 garderobe door de religieusen in gebruik genomen, waardoor de leken-onderwijzers hun
 boterham in het ongeventileerde klasselokaal mogen nuttigen.
- 135 Met het wassen van de bus, het servies en het tafelgereedschap van onderscheiden
 soort voor de broeders heeft de conciërge of schoolknecht van
- 1) Voor sommige scholen schijnen deze straffen nog niet voldoende te zijn. Op de zusterschool
 Hoefkade 322 laat men de kinderen bovendien een half uur "straflijgen", d.i. geknield liggen
 voor een heiligenbeeld.
- 140 2) Ook het bijwonen van de gehele kerkdienst door de bedeelde ouders wordt op geraffineerde
 wijze volgens penningensiestem gecontroleerd. Dwang al wat de klok slaat.
- twee tot half vier de handen vol. En hiervoor wordt natuurlijk heet water vereist. De
 reiniging laat niets te wensen over en staat onder strenge controle.
- Het diner wordt door de conciërge gehaald van het Broederhuis, Westeinde 99, waar het
 145 zorgvuldig is bereid door de kok. Soms mag hij de reis nog eens doen om apart bier te
 halen. De man is dus van pl.m. 11 u, tot pl.m. 3.30 u., waarin 3 kwartier schafttijd
 valt, in het touw voor de eterij der broeders, welke tijd hij aan z'n eigenlijke taak,
 het schoonhouden der school, is onttrokken.
- Het Broederhuis in het Westeinde is voor mensen, die een gelofte van armoede hebben
 150 afgelegd, wel wat luksueus ingericht. Het mooie huis bevat o.a. een radio-
 installatie, twee piano's en drie biljards. Dezelfde weelde heerst in het Broederhuis
 in de Noorderbeekdwarsstraat 202.
- Om tot de kindervoeding terug te keren:
- Het is ons te enenmale onbegrijpelijk waarom de kinderen genoodzaakt worden staande
 155 hun maal te gebruiken. Banken, als ze al niet aanwezig waren en ook niet door de
 Gemeente zouden worden verstrekt, hadden gemakkelijk verkregen kunnen worden van de
 schoolmeubelen: kasten, borden, lessenaars en banken, die op last van het hoofd der
 school of de "direkteur", een broeder, door de brenger van het voer zijn stukgeslagen
 om als brandhout in drie ekspeditie-auto's van "t Veentje" vervoerd te worden naar
 160 het Broederhuis in 't Westeinde, want al deze meubelen verkeerden in goede staat. Het
 stukhakken was Vandalisme. Als in deze of andere Roomse scholen weer meubelen nodig
 zijn, kan de Gemeente wel weer voor de kosten opdraaien als gevolg der
 pacifikatiewet. Uit nadere informaties blijkt ons, dat de staande voeding voor
 Roomse scholen niets bijzonders is. Maar 't zijn toch wel bijzondere scholen!
- 165 Biezonder is ook, dat in de school Paramaribostraat, waarin 18 klasselokalen, waarvan
 er nog maar 9 als klaslokaal in gebruik zijn, ook doordat de U.L.O.-school is
 overgebracht naar een nieuw gebouw, de Engelenbewaarderschool, Herschelstr. 27, de
 kolenkachels zijn gesloopt en verkocht aan Dinkhuysen (R.-K.) om vervangen te worden
 door centrale verwarming met 44 gaskachels, geleverd door Verburg (R.-K.), waarvan er
 170 van 's ochtends 6 uur af 40 branden, d.i. in alle lokalen, vertrekken en gangen,
 uitgezonderd twee der lege lokalen.
- Volgens voorschrift mag in de openbare scholen bij de aanvang der schooltijden de
 temperatuur in de lokalen niet hoger zijn dan 60° F.
- Hiër moet de temperatuur bij de aanvang 60° zijn.
- 175 Voor de openb. scholen geldt: "Indien in de school een onderwijzerskamer aanwezig is
 en geen centr. verwarming, dan zal, wanneer die kamer in het middaguur gebruikt wordt
 door leerkrachten, die overblijven, de daarin aanwezige kachel eerst tegen 11 uur
 mogen worden aangemaakt en zo dienen te worden gestookt, dat de kachel tegen 14 uur
 is uitgebrand."
- 180 Hier branden in de refter en in de kleedkamer de gaskachels onafgebroken van 6 uur 's
 morgens tot na vieren; hetzelfde op de gangen.
- Geen wonder, dat in pl.m. 4 weken 4000 M3 gas werden verbruikt. Hoeveel moet dat in
 de wintermaanden worden, te meer, waar de broeders de kachels nog vroeger aangestoken
 wensen.
- 185 Bovendien constateert "De Residentiebode" met voldoening, dat de aanleg nog al
 kostbaar is geweest, in een leeg artiekel, als welks auteur de broeder-overste wordt
 genoemd. Op z'n inspektiebezoeken dient hij echter wat beter uit z'n ogen te kijken,
 want de stenen vloeren op de gangen zijn na de "reorganisatie" nóg stenen vloeren, en
 de glazen schotten tussen de klasselokalen zijn niet vervangen door stenen muren.
- 190 Over de "degelijke Roomse opvoeding" vernemen we straks meer.

- Dat de gasfabriek met het nieuwe procédé gaskachels veel sukses zal bereiken, geloven wij ook. Maar de belastingbetalers?!
- Het artikel is verder doorspekt met uitdrukkingen als: het onderwijs was er altijd uitstekend - model-inrichting - hoog peil - goede klank - goede naam - oude roem -
- 195 nieuwe bloei - aantrekkingskracht op onze Katolieke ouders, om te eindigen: "Want het uitstekend onderwijs, dat hier steeds gegeven is en nog gegeven wordt, op dit gebied is de faam van de school ongerept behouden en verdient die belangstelling ten volle." Zou, te oordelen naar deze prachtzin, de broederoverste z'n opleiding ook op de St. Vincentiuschool, die modelinrichting, genoten hebben?
- 200 Met dat artikel is blijkbaar de Roomse bevolking voldoende zand in de ogen gestrooid.
- De openb. scholen in de binnenstad, die volledig in gebruik zijn en waar geen zonnestraaltje binnendringt, vragen jaar op jaar elektrische verlichting met nul op 't rekwest, 't Is te duur!
- 205 Dat heet finantiële gelijkstelling!
- Maar nu zal er voor de openb. school Atjehstraat een proef worden genomen met gasverwarming. Eigenlijk maar goed, dat de centr. verwarming in de school Paramaribostraat niet als proef geldt, anders stond de mislukking vast.
- Het linoleum in de refter, waarvoor f600.- was uitgetrokken, heeft ongeveer een jaar
- 210 gelegen en is nu door nieuw vervangen. De kamer is meteen opnieuw behangen en geschilderd, terwijl de kleedkamer in hetzelfde fijne nieuwe pakje is gestoken. Wat een weelde vergeleken met de onderwijzerskamer in de openbare scholen!
- De klasselokalen moeten tweemaal in de week worden geveegd: eens helemaal, eens alleen tussen en vóór de banken.
- 215 De refter moet iedere week geboend en dagelijks gestoft en goed in orde worden gehouden.
- De St. Vincentiuschool bevat een armen- en een burgerschool, die heel slim A- en B-school zijn gedoopt.
- Behalve dat de ouders of verzorgers der burgerschoolleerlingen schoolgeld betalen
- 220 volgens Gemeentelijke Verordening en zelf de benodigde boeken moeten bekostigen, wordt hun door de St. Vincentiusvereniging een kwitantie gepresenteerd van f10.- "als jaarlijkse kontributie verschuldigd voor de leerling... der Burgerschool." Zo werkt de finantiële gelijkstelling!
- Protesterende ouders, die bovendien geen lid der St. Vincentiusvereniging zijn, werd,
- 225 naar we vernamen, een kaart getoond, waarop vermeld stond, dat Burgemeester en Wethouders toestemming gaven tot het heffen van ekstra schoolgeld. De kaart was getekend door wethouder Quant, die tevens voorzitter is der St. Vincentiusvereniging, Dit is in strijd met de L.O.-wet 1920, Op de kwitanties staat nog:
- "Schoolgeldkwitantie's zijn vrij van Zegelrecht. K.B. van 13 Augustus 1917."
- 230 Ook verhuurt de St. Vincentiusvereniging lokaliteiten met verlichting en verwarming voor vergaderingen aan de R.-K. Garde, voor 't grootste deel een troep kwajongens, die zo nodig als knokploeg gerekwireerd kan worden; aan de R.-K. Volksbond en in verkiezingstijd aan de R.-K. kiesvereniging à f5. per avond. Hoeveel de huur bedraagt voor de R.-K. bibliotheek weten we niet.
- 235 Wij meenden, dat de verhuring door het Gemeentebestuur diende te geschieden, in ieder geval de baten in de Gemeentekas moesten vloeien.
- Maar dat schijnt met de finantiële gelijkstelling niet te stroken!
- De personeels- (en andere) verhoudingen laten alles te wensen over, zijn onduelbaar
- 240 in een opvoedingsinstituut. Hevige ruzie's, met geweldige scheldpartijen ten aanhore van werklieden en leerlingen komen voor. Kwalifikatie's als: schoften, ploerten, schurken, sjappies, tuig, worden uitgeschreeuwd langs gangen en trappen in een omgeving vol heiligenbeelden. Er wordt bedreigd met foto's, die beter niet in 't publiek vertoond worden en waarvoor de vorige overste vergeefs f10.000 geboden heeft volgens de bezitter der foto's. Beschuldigingen omtrent onzedelijke handelingen, ook
- 245 met minderjarigen, worden geuit. Tussenkost van de broeder-overste geeft geen baat. Met het diskwalifiseren der beschuldigers als laagstaande personen komt hij er niet. Tegenover deze onverkwikkelike scènes staan weer plagerijen van de andere kant. Een lekenonderwijzer, die met drie religieusen op de binnenplaats speelde, moet nu in de pauze met z'n klas z'n vertier op de straat zoeken.
- 250 Het hoofd der school, de "direkteur", spoorde de moeder van een leerling aan om de lekenonderwijzer aan te klagen wegens mishandeling.
- Het zijn daar onhoudbare toestanden en volgens onze inlichtingen is het op andere Roomse scholen niet beter.
- In eigen kring blijkt geen sterke behoefte te bestaan deze Augiasstal te reinigen,
- 255 want noch onderwijzers, noch geestelijkheid, noch schoolbestuur, noch schooltoezicht in de persoon van de bisschoppelijke inspekteur, priester W. Witteman, hebben de bezem ter hand genomen. Voor de onderwijzers geldt nog het ekskuus, dat op deze scholen geen schoolvergaderingen bestaan, helaas!, dat ze nooit stem in 't kapittel hebben en overal buiten gehouden worden. (Ze weten zelfs niet, of er aan hun school één of twee

260 hoofden zijn en wie de waarnemer is. Ja, ze menen, dat de leerplichtwet geen vermelding meer eist van onwettige verzuimen. Of er dus met die wet de hand wordt gelicht! 1)

En vooral: **ze vrezen broodroof!**

265 Maar de geestelijkheid waarbij het schooltoezicht en het Bestuur der St. Vincentiusscholen mag ten volle verantwoordelijk gesteld worden voor al dat biezondere.

De "Vereeniging van de H. Vincentius van Paulo" "beheert" in deze gemeente 9 jongensscholen L. O., 1 jongensschool U.L.O. en een avondtekenschool, waarmee niet gezegd wil zijn, dat de "St. Willebrordusvereeniging" met 8 meisjesscholen L.O. en 6 bewaarscholen, het "R.-K. Kerkbestuur der Parochie van den H. Willibrord" met 1 jongens- en 1 meisjesschool L.O. op de 's-Gravezandelaan en bewaar-

1) En ook dit is alweer niets biezonders voor Roomse scholen.

Zo schrijft de met de uitvoering van de Leerplichtwet belaste Schoolopziener in de inspectie 's-Gravenhage:

275 Twee ergerlike gevallen van ontduiking der Leerplichtwet zijn te mijner kennis gekomen. Het ene betrof een Rooms-Katolieke school, waarvan het hoofd zelf jarenlang eerst voorzitter, later sekretaris geweest is en tans nog lid is van een Kommissie tot Wering van Schoolverzuim. Bij onderzoek van de absentie-lijsten bleek mij, dat de daarop voorkomende "ongeoorloofde schoolverzuimen" nimmer aan de inspectie opgegeven waren. Het andere geval betrof eveneens een Rooms-Katolieke school. Omtrent één van de leerlingen dezer school werd aan het inspectieburo door de kinderpolitie inlichtingen gevraagd betreffende het ongeoorloofde schoolverzuim. 280 Hierbij bleek, dat nimmer omtrent dit schoolverzuim bericht door het hoofd van de school aan de inspectie was ingezonden; met totale opzijzetting van het Rijkschooltoezicht had het hoofd der school de kinderpolitie geheel op eigen gezag in de arm genomen, om zelf het verregaande ongeoorloofde schoolverzuim te berechten."

285 school in de Wateringschestraat, alsook het "Gesticht: Onze Lieve Vrouwe ter Nood" met 1 bewaarschool in de Lange Lombardstraat de controle niet van node zouden hebben. We zullen waarschijnlijk verplicht zijn tot meerdere publikatie's, want alleen de frisse wind der openbaarheid gepaard met justitioneel ingrijpen kan de bedorven atmosfeer reinigen en alleen publikatie kan wetsontduiking en wetsverkrachting 290 tegengaan. In ieder geval dienen we zo spoedig mogelijk de zekerheid te erlangen, dat de kinderen op de biezondere scholen veilig zijn, welke zekerheid we nu in genen dele hebben.

Een uiterst miniem begin van verbetering schijnt de lucht van een politioneel onderzoek reeds te hebben veroorzaakt, tenminste, toen 24 Nov. weer werklieden in de school waren, was er op de "tafel" der kinderen wasdoek gespannen, en sedert 29 Nov. 295 mogen de kinderen bij het eten zitten, maar op andere Roomse scholen staan ze nog. De heer W. Witteman kan nu wel vast weer een verontwaardigd artikel in "De Residentiebode" schrijven, met als aanhef; "De openbare onderwijzers zijn op het oorlogspad!", inplaats van zijn plicht te doen als priester en als inspekteur. Ook 300 een taktiek!

Het blijkt intussen wel een volksbelang, dat zulke klerikale opvoedingsinstituten over het onderwijspeil spreken we nu niet, hoe het stukje van de broeder-overste er ook toe uitlokt steeds meer de plaats gaan innemen van de veel gesmade, de veel belasterde Openbare School en de Reinildadames doen een dankbaar en Gode-welgevallig 305 werk met haar overheveling van niet-Roomse kinderen van de Openbare naar de Roomse school om ze ook op deze wijze "langs lijnen van geleidelikheid op te kweken tot innig Katoliek," zoals Pater v. Ginniken het uitdrukt.

Wie beide, de Openbare en de Roomse school kent, kan een gevoel van bitterheid niet onderdrukken, als hij in een Rooms blad (een parochieblaadje van 1 Oktober 1926 ook geredigeerd door priesters) in een artikel, getiteld: "De betekenis der Biezondere School", leest:

310 "In het gebouw der Katolieke school moet alles tot hoger leven opwekken, moet alles meewerken om naar volmaakter Katoliciteit te streven, moet alles er aan herinneren, dat op de eerste plaats de ziel bewaard moet worden voor God. Daar moeten de 315 karakters gevormd worden, daar moeten de wapenrustingen worden voltooid, die later voor de man en de vrouw nodig zijn, om te kunnen strijden tegen de vele gevaren van het moderne ongelooft.

"Voorbeelden vraagt ge? We zullen ze U geven! 's Morgens, vóór de school begint, ziet men onze kerken gevuld met kinderen, die biddend en zingend de H. Mis bijwonen, onder 320 leiding van hun onderwijzers en onderwijzeressen. Velen naderen daar ter H. Tafel en, gesterkt door de H. Communie, beginnen leerkrachten en leerlingen hun taak.

Komen de kinderen het schoolgebouw binnen, dan buigen zij vol eerbied de hoofden voor de beeltenis van het Allerheiligst Hart van Jezus, dat, de armen uitbreidend, schijnt te zeggen: "Mijn kind, geef Mij uw hart!"

325 In het klaslokaal zegt ons het kruisbeeld tot welke prijs de goede Zaligmaker de

kinderzielen heeft vrijgekocht en vraagt een beeld van de Moeder Gods, dat tussen bloemen en kaarsjes staat, de kinderen om liefde ook voor Haar, tot wie Jezus eens zeide: "Vrouw, zie daar Uw zoon".

330 De lessen worden begonnen en geëindigd "in de naam des Vaders en des Zoons en des H. Geestes".

Dan komt de Priester, die zijn godsdienstonderwijs geeft. 1)

1) Een Jezuiet. Br.

en als slot:

335 "En wie nu nog zou twifelen aan de betekenis van de biezondere school voor het beschavingsleven van het volk, die vragen wij: is het denkbaar, dat de kinderen in zulk een school-atmosfeer 2) niet dagelijks toenemen in wijsheid en behagen bij God en bij de mensen? Wordt zó niet een geslacht gevormd, dat onze overal vervolgte Kerk tot troost is, en een steunpilaar voor de in haar grondvesten geschokte menselijke samenleving?

340 Ouders, die uw Katolieke kinderen naar openbare school zendt, beseft toch, wat ge doet!"

De laatste waarschuwing ware volkomen gerechtvaardigd als voor "openbare" 't Roomse" school werd gelezen.

345 En het enige afdoende middel om kinderverwaarlozing en kinderbederf op school te doen ophouden is: invoering der **verplichte neutrale staatsschool**, wat tevens een enorme finantiële besparing zou betekenen **ten bate van het volk**. Maar onze klerikale bezuinigingspredikers zal dat middel niet toelachen. Natuurlijk niet!

8 Desember 1927. Het lid der orde Maria Onbevl. Ontvangers J. C. J. L. of broeder J. wordt in de Casuariestraat 36 door de Rechter-Kommissaris verhoord als verdacht van overtreding van art. 249 van het Wetb. v. Strafrecht, evenals de getuigen, twee lekenonderwijzers L. en H. en de schoolconciërge H. in bijzijn van Mr. v. d. Oever, die van getuige L. diens dagboek, dat hij zorgvuldig heeft bijgehouden opeist. Gevolg: grote ruzie in bijzijn van de Rechter-Kommissaris.

355 In het Avondblad van Het Vaderland een artikel onder het opschrift: "Een biezondere School" over

2) Spatiëring van ons. Br.

de jongensschool Paramaribostraat 21 met 7 broeders-onderwijzer, lid van de orde Maria Onbevl. Ontv.

Zo was de viering van deze gewichtige R.-K. feestdag.

360 De verdachte broeder was door de zedenpolitie reeds eerder verhoord en daarna op last van de officier van justitie mr. Hermans, ingesloten in het Huis van Bewaring in de Casuariestraat. Hij heeft daar de Zondag doorgebracht, maar al spoedig deponeerde mr, v. d. Oever een chèque van f8000 van de broeder-overste als borgstelling en de verdachte werd voorlopig vrijgelaten en kwam weer voor zijn klas jongens terecht.

365 Wij menen, dat het wetsartikel over de vrijlating onder borgstelling vooral gemaakt is voor zakenmensen, maar niet is bedoeld voor verdachten als deze broeder.

Ook zijn door de politie als verdachten gehoord: broeder S. en broeder F., maar hoewel hun handelingen getuigden van sterke homo- en heteroseksuele neigingen, vielen ze niet onder art. 249 Wetb. v. Strafrecht.

370 Van broeder Cl. zou hetzelfde gezegd kunnen worden, een broeder die tot hoofd van een andere jongensschool is gepromoveerd.

375 Waarom we dit alles vermelden? Niet uit sensatielust, anders zouden we zeer interessante biezonderheden mededelen. Maar om de geloofwaardigheid van ons eerste artikel van 8 Des. j.l. aan te tonen, een artikel, dat we heel bewust uiterst sober hebben gehouden, maar dat desondanks door De Residentiebode van 10 Des. op ergerlike wijze is mishandeld.

380 Van verschillende zijden, ook van Roomse, mochten we felisitaties voor het artikel in ontvangst nemen, maar de beste felisitatie achten we toch deze schandelike Residentiebode-repliek, die, hoewel ruim drie kolom groot, verschillende zaken zorgvuldig uit de weg gaat.

Polemiseren met de Residentiebode, wij zelf en anderen konstateerden het herhaaldelijk, is onmogelijk. Men signaleert de strijdwijze alleen. Toch moeten we op enkele dingen de aandacht vestigen.

385 De "anonymus", die de zedenpolitie het eerst heeft ingelicht, is ondergetekende, wat de Rsb. duidelijk kon zijn geworden uit het door haar gehate en gevreesde artikel, dat mijn naam draagt, de naam van de "perfidelasteraar".

Toen het artikel gereed was, hebben we het de zedenpolitie ter inzage gegeven met de mededeling, dat het gepubliceerd werd óf in Het Vaderland, óf in De Bode, óf in De Schoolbode, óf in verschillende organen. Dat hing af van de omstandigheden. Tussen

- haakjes zij vermeld, dat De Schoolbode voor ons "rioolvuil" altijd openstaat. De politie verzocht ons met publiceren even te wachten, tot ze met haar onderzoek gereed was, want ontijdige publikatie zou het onderzoek ten zeerste kunnen bemoeilijken. Natuurlijk voldeden wij gaarne aan dat verzoek. Dat is het "komplot". Publiceren was echter nodig, omdat zedendelikten door de rechtbank met gesloten deuren worden behandeld en het artikel nog een en ander bevatte, dat ook bekend moest worden.
- 395 We achten hier een woord van openlike hulde aan de zedenpolitie op haar plaats voor de uitnemende manier, waarop ze haar taak heeft verricht zonder aanzien des persoons. Het delikt is dan ook ernstig genoeg, een misdrijf, waarop een maksimum van zes jaren staat met ontzegging van het recht onderwijs te geven.
- Over één der andere verdachte broeders, broeder S., schrijft de Residentiebode:
- 400 "Heel onschuldige feiten van personen, die niets kwaads vermoeden, kunnen door een perfide lasteraar in een licht worden gesteld, waaruit alles te konkluderen valt. Wanneer een dame, moeder of zuster van een leerling, de broeder-onderwijzer wenst te spreken over haar zoon of broertje, dan kan elke eerrover een verhaaltje rondstrooien van een broeder, die zich met een dame afzonderde in de klas na schooltijd.
- 405 Daar is niets anders voor nodig dan een dosis karakter- en gewetenloosheid." Dit is een intens gemene insuniatie, speciaal aan het adres van de lekenonderwijzer L. De "perfide lasteraar en eerrover" is hier de Rsb. 't Zou ons hogelijk verwonderen, als L. er niet verontwaardigd tegen opkomt. Doet hij het niet, om "de Roomse zaak" niet te schaden, dan voelen ook wij veel voor de kwalifikatie "karakterloos", gezien z'n hele optreden aan die school en zijn materiaal.
- 410 En verder schrijft de Redaktie:
"Er was onder deze slachtoffers een broeder van 60 jaar, die heel zijn leven heeft gewerkt aan de jeugd en een sieraad voor het onderwijs en zijn orde was."
Welnu, als hij een sieraad van zijn orde is, dan wordt het hoog tijd, de leden dier
- 415 orde uit de school en het land te bannen, of beter nog: de orde uit te roeien. Wij hebben bewijs te over om te zeggen, dat het Rsb.-artikel over de gerestaureerde Paramariboschool is geschreven of geïnspireerd door de broeder-overste, ofschoon de taalkennis van de redaktie even miserabel is als de zijne. "De" b.v. noemt ze pers. voornaamwoord.
- 420 Omtrent het heffen van ekstra-schoolgeld in strijd met de Onderwijswet 1920 schuift de Rsb. ons de bewering in de schoenen, dat de kwitanties getekend zijn door Wethouder Quant. Wij hebben echter geschreven, dat de vertoonde kaart met de machtiging van B. en W. tot heffing van ekstraschoolgeld ondertekend zou zijn door wethouder Quant. Onder de kwitanties stond de naam van de heer Smeele, de
- 425 penningmeester van de St. Vincentiusvereniging. Over de centr. gasverwarming fantaseert de Rsb. lustig raak. 't Is echter presies zoals we vermeld hebben. De "handlanger" kan daar aardige mededelingen over doen. Adres: Jac. v. Herwaarden, isolateur, Camera Obscurastraat 123 en de conciërgestoker: Homs, Casuariestraat 24 3). Evenzo is het met het linoleum in de refter, dat
- 430 na een jaar vernieuwd werd op kosten der gemeente, hoewel het f600.- heeft gekost. De Rsb. zwijgt over de staande voeding, over de penningkwestie bij het kerkbezoek, over onthouding van voedsel; ze zwijgt over het stukslaan en vervoeren naar het Broederhuis van de schoolmeubelen, over de geweldige ruzies met hevige scheldpartijen ten aanhore van werklieden en leerlingen, over de foto's, waarvoor de vorige overste vergeefs f10.000 geboden heeft, over het optreden van de broeder-overste, over de verwaarlozing van haar taak door de geestelijkheid het schooltoezicht in de persoon van de bisschoppelijke inspekteur inkluis en het bestuur der St. Vincentiusscholen; ze
- 435 zwijgt over de verhuur der lokaliteiten met verwarming en verlichting, over 't teruglopen van 't aantal eters van 80 op 4 b.v. en over de plagerijen tegenover de lekenonderwijzer L., over de handlichting met de leerplichtwet.
- 440 We zien, dat er, als het van de Rsb. afhangt, geen verbetering te wachten is. 't Is er alles botertje tot
- 3) Nu: Maystraat 37.
- de boom. Dat wisten we vooruit. Vandaar onze publikatie.
- 445 Om te tonen, dat we ook nog wel enig ander materiaal tot onze beschikking hebben, drukken we deze verklaring af:
"Ondergetekende verklaart, dat pastoor De G. haar met acht gulden heeft willen omkopen om twee van haar kinderen, die ze van zijn school had gehaald, weer naar de Roomse school te zenden.
- 450 A. Bogers-Roberti."
- We hopen, dat anderen aan corruptie, omkoperij, dwang, aan wetsontduiking en wetsverkrachting, aan bederf en verwaarlozing der kinderen op school een eind zullen maken. Het is een volksbelang van de eerste orde! Naast de gulden dient hier **het Kind**

veilig gesteld te worden!

P.S. Wanneer weerlegt de Residentiebode eens de brosjure over de Reinildahuizen? B.

- 455 Dit artikel, dat verschenen is in "Het Vaderland" van 12 Des. '27, werd door de Redactie, die ook verschillende felisitatie's, ook van Roomse zijde, had ontvangen, voorzien van het volgende bijschrift:
- "De Residentiebode valt in zijn artikel van Zaterdagavond over bovenstaande zaak ook ons blad aan.
- 460 "De bekende liberaliteit zegt het blad deed hier de kolommen openstellen voor dit anti-papisties rioolvuil, waarmede alles wat katholiek is in onze stad moet worden besmeurd en bezwadderd."
- "De bekende liberaliteit" is voor de Residentiebode zo absoluut onbekend terrein, dat we daarover niet diskussiëren kunnen. We willen echter wel zeggen, dat onze kolommen nimmer hebben opengestaan, en ook niet zullen staan voor wat als vuil kan worden
- 465 gekwalificeerd. Maar omgekeerd zullen we voortgaan met medewerking aan datgene, dat strekken kan ons openbare leven te zuiveren, misstanden uit de weg te ruimen en onrecht te herstellen, aan welke zijde de onzuiverheid, de misstanden of het onrecht ook voorkomen.
- 470 Alvorens het stuk van de heer B. op te nemen, hebben we getuigen gehoord, die de inhoud voor hun verantwoording namen, en we hebben een maal eten, zoals aan arme kinderen op de school Paramaribostraat is verstrekt, gezien.
- Het eten was, dit gelieve de Residentiebode te bedenken, voor Roomse kinderen bestemd. Maar de portie was onvoldoende van samenstelling en naar onze schatting geen dubbeltje waard, hoewel de kindervoeding door de Vincentiusvereniging de gemeente op
- 475 f0,37½ komt te staan.
- Het verontwaardigd protest van de heer B. tegen het zedelijk peil der onderwijskrachten aan die school had de strekking, Roomse kinderen te beveiligen. Waar de Residentiebode het tegenbewijs niet vermog te leveren, zouden wij haar aan de zijde van onze inzender hebben verwacht.
- 480 Overigens staat de weg open voor een aanklacht wegens laster tegen de heer B., als hij de waarheid geweld heeft aangedaan. Met een verwijzing naar zijn vechtlustige aard is men er niet.
- Het spreekt intussen vanzelf, dat wij niet alles, wat de heer B. geschreven heeft, voor onze verantwoording nemen. Ook de vorm, die hij voor zijn mededelingen koos, zou niet de onze zijn geweest. Maar waar getuigenverklaringen en eigen aanschouwing ons de hoofdzaak van zijn betoog als gefundeerd deden voorkomen, meenden wij ons tegen plaatsing van zijn stuk niet te mogen verzetten. Een onderzoek te dezer zake lijkt ons een algemeen belang.
- 490 Omdat de Rsb. op de bekende manier tegen het artikel en meer nog tegen de schrijver van leer trok, met ontkenningen, verdraaiingen, leugens en insinuaties in het nummer van 13 Des., zonden we 14 Des. een vervolgartikel aan "Het Vaderland" om nader onze beschuldigingen te presiseren. De Rsb. had geschreven:
- "De klacht tegen broeder L.
- De zaak waarom de zeden-politie deze broeder vervolgt dateert van 5 à 6 jaar geleden.
- 495 De betrokken jongen, welke nu 16 jaar is, heeft verklaard, dat deze broeder, toen hij in de eerste of vierde klas zat, zeker weet hij dit niet, hem even maar zou hebben betast op een wijze, die strafbaar is. Deze aanklager verzekert met grote nadruk, dat nadien nooit meer iets van dergelijke aard is voorgevallen,
- De betrokken broeder ontkent dit feit met alle kracht."
- 500 Wij vermeldden nu, dat de overtreding van art. 249 Wetb. van Strafrecht door J. C. J. L. of broeder J. met de 11-jarige jongen heeft plaatsgevonden in de Waalsdorper duinen.
- De Rsb. had ook deze nonsens gedebiteerd:
- "Nu komt Dh. B. met de schandelijke insinuatie, dat de hetero-seksuele neigingen van
- 505 deze broeders niet vielen onder art. 249 Wetboek van Strafrecht. Wat natuurlijk onzin is. Indien deze gevallen zich hadden voorgedaan met de leerlingen, dan vielen ze wel degelijk onder dit strafartikel. En van gevallen in andere zin, die niet vallen onder dit artikel, is letterlik niets, maar dan ook niets gebleken.
- Men heeft niet anders kunnen verzamelen dan dat deze broeders wel eens hun armen sloegen om kleine jongens en ze tegen hen aandrukten. Maar welk een onreine geest moet men zelf zijn, om uit dergelijke handelingen, neigingen te veronderstellen, die als zedemisdrijven vallen te beschouwen."
- 510 Wij vroegen hoe het mogelijk zou kunnen zijn, dat broeders hetero-seksuele handelingen bedreven met jongens en veronderstelden, dat de ouders de liefkozingen der broeders met hun jongens wel niet zo leuk zouden vinden als de broeders zelf, b.v. ook het zoenen, om andere handelingen nog maar niet te noemen. De beschuldiging van hetero-seksuele neigingen sloeg op broeder S. De Rsb. moet maar eens gaan zoeken naar het gat in de muur van de kamer, waar op Woensdag- en Zaterdagmiddagen broeder S. visite ontving van een dame of haar dochter van pl.m. 3.30-5 uur met gesloten deur en
- 515

neergelaten gordijnen.

Door het gat zijn ze echter bescied en is gekonstateerd, dat ze zich vermaakten, terwijl ze geen andere dekking hadden dan de huid.

Op Quatertemper-vastendagen hadden dames en broeder geen dienst.

520 De Rsb. had zelfs durven schrijven:

"Intussen zal Dh. B. voor zijn laatste schandelike insinuatie in het "Vaderland" van gisteravond waarschijnlijk voor de Justitie gedagvaard worden wegens smaadschrift," want ze hoopte en verwachtte, dat Leenders de verklaring, die de broeder-overste hem ter tekening zou voorleggen, en waarin stond, dat hij de beruchte foto's nooit in
525 zijn bezit had gehad, van z'n handtekening zou voorzien. Dit deed L. niet, maar wèl schreef hij onder de verklaring, dat z'n Kristelik prinsiepe hem niet toeliet, mede te werken aan een vervolging van Broekhuizen. Hij kon ook moeilijk anders, want die foto's bezit hij nóg!

530 Ons derde artikel behoefde echter niet geplaatst te worden, omdat we dezelfde 14de Desember in 't Vaderland en ander "Ingezonden" met Redaktioneel onderschrift aantreffen:

DE BIEZONDERE SCHOOL AAN DE PARAMARIBOSTRAAT.

Het zal ons nooit tot oneer strekken, wanneer wij rotte plekken in ons openbaar Katoliek leven uitsnijden.

535 Door zeer gekompliseerde omstandigheden zijn ondertekenaars, R.-K. werkers aan de school in de Paramaribostraat, uit zuivere geloofsovertuiging genoodzaakt, zich te wenden met een artikel tot een neutraal blad. Dit is een opzienbarende uiting voor het oor van de algemene Katoliek. Laten wij hem echter geruststellen. Er is
540 hoegenaamd geen boosheid aanwezig in het feit, de niet-Katolieke pers als middel voor propaganda der waarheid te benutten, zolang er nog geen oprechte Katolieke pers bestaat. Is het de liefde van Kristus, die ons niet anders kan doen handelen dan als
545 koopmansbedrijven, die de Heilige Zaak Gods gebruiken om ruime dividenden uit te kunnen keren? Vandaar komt men ook zo dikwijls tot een onderlinge strijd, wat de lidmaten der Kerk, die één moeten zijn, toch niet betaamt. Vandaar ook kunnen bladen als de Residentiebode avond aan avond gevuld zijn met lektuur van scheldpartijen op alle andersdenkenden. Ware Katolieke kritiek is opbouwend, maar niet afbrekend. Het is eervoller de fouten in zich zelf te herstellen en hevig aan te tasten, dan
550 vervuld te zijn met de misstanden van andere richtingen. Waarlik: er is in ons eigen midden zo ontzaglik veel te zuiveren!

550 Nodig is een absoluut apostoliese pers, die de Liefelikeheid en Zoete Geur van Jezus Kristus verspreidt van alle armen en eenvoudigen en die een dooddruk is voor de Farizeeërs in het eigen midden.

De Residentiebode van 13 Desember heeft een scherp artikel tegen het Vaderland en de heer Broekhuizen en is zo vrij, daarin verklaringen van de onderwijzer, de heer L.,
555 te publiceren, alsof deze de zegsman is van Broekhuizen, en het heet daarin dat hij de Residentiebode openlik machtigt te verklaren, dat de mededelingen van de heer Broekhuizen totaal verdraaid, aangedikt met schandelike fantasieën, in Het Vaderland zijn weergegeven. Een andere bemerking is er in het artikel wat de foto's betreft, n.l. dat daar ook een onderzoek naar ingesteld is door de politie op verzoek van de
560 broeders en dat daarbij aangetoond is, dat deze foto's nooit bestaan hebben. De onderwijzer, de heer L., zou hebben verklaard, dat hij dit maar had gezegd, wijl hij driftig was geweest.

Nu kunnen wij hier opmerken, dat deze berichtgeving van de Residentiebode op absolute onwaarheid berust.

565 In het artikel van de 10 Desember stond ook nog het volgende;

"Wanneer een dame, moeder of zuster van een leerling, de broeder-onderwijzer wenst te spreken, over haar zoon of broertje, dan kan elkeen hierover een verhaaltje
570 rondstrooien van een broeder, die zich met een dame afzonderde in de klasse na schooltijd. Daar is niets anders voor nodig dan een dosis karakter- en gewetenloosheid."

Wat dit berichtje van de Residentiebode betreft, zouden wij willen opmerken, dat dit uiterst beledigend is voor de beide schrijvers van dit artikeltje, aangezien zij op de meest kuise wijze maandenlang reeds met de overheid hunner school in
575 onderhandeling zijn geweest over dit en alle andere gevallen, en op hun Katoliciteit bij deze handelingen niets was aan te merken, doch dat zij wel al die tijd, terwijl zij toch geen misdrijf bedreven hadden, ergerlik geplaagd en belasterd zijn. Er is hier niet onderzocht naar de waarheid van de door hen aangebrachte feiten, doch er is slechts gezocht, of er op het gedrag en de werkzaamheden van de te goeder trouw handelende aanbrengrers niets te vinden was om hen uit dit milieu te verwijderen.

580 Zoals bij de aanhef van dit artikel is aangegeven, zijn wij tenslotte gedwongen openbaar en niets ontziend, de Hogere Geestelike overheid te dwingen, zulke ongelukkige toestanden te verbeteren, opdat eenmaal aan onze school van een Katolieke Liefdadigheidsinstelling de ware Kristelike Liefde nog eens moge heersen. Elke

585 Hemelsgezinde Katoliek en in het biezonder hemelsgezind Geestelijke moet noodzakelijk uit zijn Liefde voor de Heilige Kerk in dit artikel een zuivere mening van de propaganda voor een bloeiend Katoliek leven konstateren en wij hopen, dat niet onmiddelijk de zo onnodige haat tegenover al wal niet katoliek is het oordeel over ons zal beheersen.

M. E. HOMS.

JOH. A. LEENDERS.

590 Na deze cri de coeur van twee der aan de school verbondenen, menen we een uitvoerig stuk van de heer Broekhuizen ter weerlegging van wat de Residentiebode gisteravond schreef, achterwege te kunnen laten. Dat is ons ook aangenaam, omdat de heer Br. nu nader meende te moeten presiseren, wat de Rbode feitelijk wel toegaf: de gepleegde zedelikten.

595 Red.

Natuurlijk bleef hierop de Rsb. het antwoord weer niet schuldig; want bescheidenheid is een deugd, die ze absoluut niet kent. Nu moesten de twee inzenders het ontgelden en in haar ijver om de heer Homs te belasten en te belasteren schreef ze:

600 "De conciërge H. had een uitdrukkelijke instructie, dat wanneer er dames aan school kwamen om een Broeder over een leerling te spreken, hij deze na schooltijd niet door mocht laten gaan naar boven naar de klas, maar dat dit beneden in de gang moest geschieden. Hij had order de Broeder te roepen.

Hij overtrad meer dan eens die instructie en stuurde deze dames boven naar de klas. En als dat gebeurde, dan gingen ze weer aantekeningen maken en overbrieven aan B., dat Broeder die en die na schooltijd damesbezoek ontving boven in zijn klas."

605 We danken de Residentiebode zeer voor deze mededeling.

Maar: 't is gewoon ontstellend!

Dat Homs het bestaan van een dergelijke instructie ontkent, doet weinig ter zake.

Volgens de Rsb. was ze dan toch dringend nodig geweest.

610 De Residentiebode schrijft verder "Broeder" met een hoofdletter en "Broeder-Overste" met twee. De Maasbode gewaagt zelfs van "Eerwaarde Broeders."

Terwijl onze artikels verschenen, zaten we midden in de behandeling der Begroting en daarbij bleek, dat ze nog al de aandacht der Raadsleden getrokken hadden.

Uit het Raadsoverzicht van "Het Vaderland", d.d. 15 Des. siteren we:

615 "De heer De Visser heeft naast een pleidooi voor het openbaar onderwijs, of eigenlijk nog meer een pleidooi tegen het biezonder onderwijs, de kwestie der Roomse kindervoeding behandeld. Daar dansten de poppen weer bij. Doch alle interrupties konden hem niet van zijn à propos brengen en hij vroeg een kommissie van onderzoek; ook naar het geval met de door de heer Quant ondertekende kwitanties, dat deze van a tot z gelogen heeft verklaard. De R.K. fraktie deed er het zwijgen toe.

620 De overigens onvermoeide interrumpceerders hielden zich stil, toen hij vroeg of zij bereid waren een kommissie te vragen. Het zal waarschijnlijk toch wel tot een onderzoek komen, want wethouder v. d. Meulen opperde de onderstelling dat de fraktie wel geen bezwaar zou hebben en is dan gaarne bereid een onderzoek te doen instellen."

625 De vorige avond had de heer De Visser het R.-K. Huisvestingskomitee reeds van fraude met Gemeentegelden beschuldigd.

Uit het Raadsverslag van Het Vaderland knippen we:

630 "Spr., de heer Lingbeek (H.G.S.) behandelt verder de R.-K. schoolvoeding van de H. Vincentius a Paulo. In het Vad. worden over de scholen der vereniging dingen verteld, waarop van toepassing is: wie het schrikkelikst er van zwijgt, die heeft het meest gezegd! Wat er over het voedsel voor de kinderen in wordt gezegd, geeft te denken. Het eten stinkt soms, is onvoldoende, wordt ingehouden in verband met onvoldoende kerkbezoek enz. Ook wordt in die artikelen geklaagd, dat wethouder Quant, die tevens voorzitter der Vincentiusvereniging is, ekstra schoolgeld heft. De redactie heeft 635 verklaard, dat zij in hoofdzaak van de waarheid van de artikelen van de heer Broekhuizen overtuigd is. Het eten heeft ze zelf gezien en het was onvoldoende van samenstelling en h. i. geen dubbeltje waard, al kost het de gemeente aan de vereniging 37½ cent. Spr. heeft personen gehoord, die hem hebben verzekerd, dat het artikel waarheid bevat en in het Vad. van hedenavond staat ook een ondertekende 640 verklaring van een leke-onderwijzer en een amanuensis aan die school, dat het artikel waarheid bevat.

Spr. vraagt hoe de rapporten aan de gemeente waren en zo die gunstig waren, hoe het dan kan, dat het nu zo slecht is? Kan de gemeenteraad het eten der R.K. schoolvoeding en die der neutrale niet vergelijken? Kunnen raadsleden op ongelegen tijd het eten 645 der R.K. schoolvoeding kontroleren? De school van de H. Vincentius krijgt f5 per week voor elk der twee werkvrouwen, maar er is er nooit meer dan één.

Spr., de heer Harms (S.D.A.P.) erkent, dat bij het openbaar lager onderwijs het aantal kinderen afneemt, maar dit beschikt niet over de machtsmiddelen, welke het

- 650 biezonder onderwijs heeft om de kinderen naar school te drijven. In het artikel in "Het Vaderland", dat de heer Lingbeek heeft aangehaald, wordt ook een verklaring van een moeder weergegeven, die meedeelt hoe haar kind naar de R.K. school is gedreven. De heer De Jong (R.K.): Neemt U dit aan?
- Mevr. De Vries-Bruins (S.D.): Bewijst U dan het tegendeel.
- De heer De Jong (R.K.): Weet U wie dat geschreven heeft: Meneer Broekhuizen. En weet U wie dat is? Die haalt zelf die praktijken uit. Dat kan ik bewijzen.
- 655 De heer Harms (S.D.): In alle geval geloof ik zeker, dat dergelijke dingen gebeuren, Spr. behandelt verder de klacht over de roomse kindervoeding en verzoekt net als destijds onder wethouder Albarda's bewind, een onderzoek naar dit voedsel. Spr. vraagt verder naar aanleiding van de bewering over de kaart betreffende goedkeuring van het heffen van hoger schoolgeld, een kaart ondertekend door wethouder
- 660 Quant, of daarover inlichting kan worden gegeven. Het is z.i. verkeerd, dat op die kaart de indruk is gewekt, door die ondertekening, dat B. en W. instemming zouden hebben verleend.
- Wethouder Quant (R.K.) noemt het artikel in "Het Vaderland" een schandelijk artikel, vol leugens. Heel bet verhaal van de kaart betreffende het ekstra-schoolgeld is van A tot Z gelogen. Men weet wel wat een persoon de schrijver is. De Vincentiusschool heft volgens de wet voor één school wat hoger schoolgeld en de inner daarvan heeft **een briefje van het hoofd der school**, niet van hem noch van B. en W. De heren moeten heel voorzichtig zijn met wat meneer Broekhuizen in die krant schrijft. Wat deze over spr. heeft gezegd, is gelogen.
- 670 De heer Harms (S.D.) heeft de heer Quant juist in de gelegenheid willen stellen om deze verklaring af te leggen. Hij zal overtuigd zijn, dat spr. er geen ogenblik aan heeft gedacht een dergelijke beschuldiging te uiten.
- De heer De Visser (C.P.): In zake de schoolvoeding en -kleding betoogt spr., dat deze gemeentezaken zijn. Dit principiële standpunt is afgewezen, wat tot ongewenste
- 675 verhoudingen heeft geleid. Het resultaat kan men lezen in de artikelen in Het Vaderland.
- Ondanks de verklaring van de heer Quant na een ondertekend artikel en een verklaring van de Redactie, dat ze de daarin vermelde feiten als juist erkent, acht spr. een kommissie van onderzoek nodig. Dat had de heer Quant zelf moeten voorstellen.
- 680 Wethouder Quant (R.K.): Ik gun u die primeur.
- De heer De Visser (C.P.): Dat vind ik heel juist 1) van meneer Quant. Als 't spr. gold, zou hij zeker een kommissie vragen. Waarom doen deze mensen het niet?
- De heer De Jong (R.K.): Verleden jaar was het hetzelfde.
- 685 De heer De Visser (C.P.): Toen is ook geen kommissie benoemd. Willen de heren een onderzoek, zijn ze dan bereid een kommissie te vragen? Hun antwoord is: stommetje spelen.
- De heer De Jong (R.K.): Ze mogen niet interrumperen.
- De heer De Visser (C.P.) acht dit belachelijk. Er moet in het belang der burgerij klaarheid worden gebracht en zeer ernstig onderzocht wat van de beschuldiging waar
- 690 is. Als alleen maar de klacht over de kwaliteit van het voedsel waar is, is het al reden om geen subsidie meer te geven.
- Weth. v. d. Meulen (V.B.): De publikatie in het "Vad," kan spr. niet bewonderen. Eerst als de verantwoordelijke mensen geen verbetering willen brengen, mag tot publikatie worden overgegaan. Des-
- 695 1) Moet waarschijnlijk zijn: jammer. Br.
- wege hebben de artikelen zijn simpatie niet. Het is overigens wel degelijk geoorloofd, dat biez, schoolbesturen hogere schoolgeld heffen. Wat de voedingskwestie betreft, die heeft tot dusver nooit tot klachten bij spr. geleid. Doch nu ze groot zijn, zal het bestuur wel zelf prijs stellen op een onderzoek en dit
- 700 zegt spr. gaarne toe."
- Uit de Residentiebode knippen we:
- "Dh. Harms (S.D.A.P.): Omdat het openbare onderwijs niet beschikt over dezelfde dwangmaatregelen als het Katolieke. In dit verband wijst hij op een artikel in "Het Vaderland".
- 705 Dh. De Jong. Door wie is dit geschreven?
- Dh. Harms. Door een mijnheer Broekhuizen.
- Dh. De Jong. Juist en ik heb tal van bewijzen, dat dit heer juist doet, wat hij ons in de schoenen legt.
- Dh. Harms. In elk geval gebeurt het ook wel door voorstanders van het biezonder
- 710 onderwijs.
- Dh. De Jong. Dan moet ge dit bewijzen en U niet beroepen op Broekhuizen.
- Dh. Harms. Ik zeg niet, dat ik aan diens beweringen geloof hecht. Ik wijs er alleen maar op. In dit artikel staat ook, dat wethouder Quant een kaart heeft getekend, waarop staat dat B. en W. goedkeuren, dat een ekstra schoolgeld wordt geheven.

- 715 B. en W. hebben daar niets mee te maken en daarom zou hij gaarne vernemen of op kaarten met de naam van wethouder Quant een dergelijke mededeling wordt gedaan. Ook wordt in dit artikel geklaagd over de schoolvoeding der St. Vincentius-Vereniging. Nu deze klachten in het openbaar zijn geuit, zou spr. B. en W. willen vragen of zij daaromtrent ook aan de Raad een mededeling kunnen doen.
- 720 **EEN PERSOONLIK WOORD**
Wethouder Quant vraagt het woord voor het afleggen van een verklaring. Door enkele leden is hier melding gemaakt van enige schandelijke artikelen in het "Vaderland" van zekere Broekhuizen. Nu spr.'s naam daarin is genoemd, stelt hij er prijs op tans iets te zeggen,
- 725 De zaak, waarin zijn naam is genoemd, is een pertinente leugen, zoals wel blijken zal, dat alles in deze artikelen leugens zijn.
De wet geeft de schoolbesturen volkomen het recht een ekstra toeslag te heffen op het schoolgeld.
De St. Vincentius-vereniging doet dit voor een enkele school, wijl de ouders prijs stellen op een school, waar iets meer schoolgeld wordt betaald.
- 730 Er is dus niets ongeoorloofds geschied.
Wat de ondertekening der kaarten betreft, het is weer een leugen, dat spr. die getekend heeft. En natuurlijk heeft hij die niet als wethouder getekend.
Die kaarten zijn getekend door de directeur der school en door de penningmeester van het schoolbestuur.
- 735 Spr. zou die heren, die van deze artikelen in het "Vaderland" gebruik hebben gemaakt, waarschuwen, daarmee eens voorzichtig te zijn.
Het zal dezer dagen toch blijken, dat alles wat daarin is meegedeeld, schandelijke leugens zijn,
- 740 Dh. Harms neemt met vreugde kennis van deze mededeling. Hij heeft juist deze artikelen aangeroerd om de wethouder in de gelegenheid te stellen, deze verklaring af te leggen. Hij wil nog even verklaren, dat hij geen waarde aan deze punten in het "Vaderland"-artikel heeft gehecht.
- 745 Dh. De Visser komt daarna tot de schoolvoeding en schoolkleding en siteert wat "Het Vaderland" schreef over de schoolvoeding der St. Vincentiusvereniging. Niet alleen de schrijver, maar ook de redactie van dit blad verklaart, dat dit eten niet aan behoorlijke eisen voldeed.
Spr. begrijpt niet, dat Dh. Quant, die zo-even zeide, dat deze mededelingen allemaal leugens zijn, zelf niet om een onderzoek vraagt door een kommissie.
- 750 Dh. Quant. Ik laat dit initiatief aan U over.
Dh. De Visser. Helaas, maar het zou Uw belang zijn, indien ge zelf dit initiatief naamt.
Dh. De Jong. De zaak is het vorige jaar pas onderzocht. We kunnen met die kletspraatjes toch niet aan de gang blijven.
- 755 Dh. De Visser zegt, dat hier openlik zeer ernstige beschuldigingen zijn geuit en wanneer daar iets van waar is, dan moet deze vereniging het recht ontzegd worden om de kindervoeding ter hand te nemen.
- Bij de replieken zei de heer Lingbeek volgens "Het Vaderland":
Inzake het verwijt van het vroegtijdig roeren van de grote trom in de R.-K. voedingskwestie is spr. geen advokaat van het Vad., maar merkt toch op, dat een bekende krant bevoegd is in een publieke zaak bekend te maken wat het na onderzoek voor waar houdt, ten einde het publiek belang te dienen. De wethouder zal wel gevoeld hebben, dat hij niet op klachten moet zitten wachten, maar ze door onderzoek voorkomen. Nogmaals vraagt spr.: was er controle op het eten, hoe was ze, wat was de uitkomst en hoe zal ze voortaan zijn?
- 760 En de heer De Visser vraagt de wethouder op een reeds gedane toezegging in zake een kommissie van onderzoek betreffende de R.-K. Schoolvoeding, te doen volgen de bereidheid om de kommissie te doen benoemen door de Raad. 't Spijt spr., dat de meest aangewezen partij niet op een kommissie heeft aangedrongen en alleen beledigingen aan het adres van de heer Broekhuizen zijn geuit, o.a. dat hij zich schuldig maakt aan omkoperij.
Als de heer De Jong dergelijke beschuldigingen uit, moet hij ze in de Raad met bewijzen waar maken. Het zou buitengewoon gewenst zijn, als hij die beschuldigingen ook buiten de Raad zou uiten, opdat de beschuldigde maatregelen zou kunnen nemen, al is de hele beschuldiging bedenkelijk.
- 775 Wethouder Van der Meulen (V.B.) antwoordt, dat de controle op de R.K. Schoolvoeding is behartigd door de Gem. Accountantsdienst. Met de bereiding van het eten kan men zich niet bemoeien zonder biezondere aanleiding; deze is er nu geweest en spr. zal er nu toezicht op houden. Een kommissie zou praematuur zijn.
- 780 De onduldbare toestanden aan de broederschool Paramaribostraat staan dus in 't

middenpunt der belangstelling en de Rooms en hebben gedaan wat ze konden om een onderzoek te verhinderen.

785 Wij handhaven intussen alles wat we gepubliceerd hebben en konstateren, dat de heer De Jong, ondanks de sommatie van de heer De Visser, zijn beschuldiging van omkoperij aan ons adres niet met bewijzen heeft gestaafd, zodat het voor ieder duidelijk is, dat hij in de Raad gelogen en gelasterd heeft.

We zullen voorlopig besluiten met de woorden, die wethouder v. d. Meulen verontwaardigd de heer De Jong toedonderde, maar wij richten ze tot de heren De Jong en Quant en de bladen: Residentiebode en Maasbode:

790 Wethouder v. d. Meulen (V.B.): Ik vertaal: "Honi soit qui mal y pense" niet: "Zoals de waard is, vertrouwt hij zijn gasten," maar door: **"Hoon over hem die mij verdacht maakt."**

Mevr. De Vries-Bruins (S.D.): "Dat is mannentaal!"

795 Intussen heeft het Bestuur der St. Vincentiusvereniging ingegrepen om de naam der broeders en der broederscholen te zuiveren van de smet, die ze aankleeft, maar op de manier, die van haar verwacht kon worden, n.l. door Homs en Leenders te ontslaan. Dit gaf Homs aanleiding tot het publiceren in "Het Vaderland" van de volgende

Open brief aan de biezondere Raad van de St, Vincentius-vereniging alhier.

Weledelgestrenge Heren!

800 Direkt bij mijn ontslag, meende ik een krachtig openbaar protest te moeten doen horen tegen Uw onkristelijke handelingen jegens de onderwijzer, de heer Leenders, en mij. De heer Leenders vertelde mij echter, dat U aanvankelijk gepoogd hebt hem te ontslaan op grond van diefstal van twee kistjes sigaren van de broeders en dat U dienaangaande twee getekende getuigenissen van kollega's van hem in bezit had.

805 Waar U in Uw zwakheid geen enkele morele, wettige reden voor ontslag bezat en daardoor dergelijke praktijken bij ons wildet toepassen, achtte ik het raadzamer eerst eens af te wachten, wat U met mij misschien nog zoudt voor hebben, alvorens tot publikatie over te gaan.

810 En dit was goed door mij voorzien, want eerst hebt U geprobeerd mij met slechts één maand salaris te lozen. Nadat mijn rechtskundige raadsman U echter mijn volle rechten had getoond, hebt U tenslotte nog een paar honderd gulden op mij beknibbeld, gebruik makend van mijn direkte finantiële nood. Ook dit werk Uwerzijds is als zeer unfair en hoogst onkristelijk te kwalifiseren.

815 Wat de gehele aangelegenheid betreft, verklaar ik openlik na hetgeen in gemeenteraad en pers dienaangaande behandeld is, dat Uw liefdadigheidsinstelling bij de voeding voor het arme kind in kristelijke liefde te kort geschoten is, en dat het gedrag van enkele broeders ons zeer biezondere ergernis gegeven heeft, in het biezonder het gedrag van broeder S. Ik verklaar verder, dat niettegenstaande de kennis, die wij van deze feiten hadden, en om welke zaken wij reeds maanden lang door oversten vervolgd werden, de publikatie en de aangifte bij de politie niet door ons zijn geschied, hetgeen bewezen is.

820 Het bestuur vroeg mij, of ik als katoliek en als man en als huisvader van negen jonge kinderen durfde volhouden, dat broeder S. zich zo gedragen had, als wij bekend maakten. (En als reeds voorheen door de overste was vastgesteld als feit!)

825 Ik durfde dat en heden in 't openbaar durf ik nog verklaren, dat deze broeder, zolang hij Uw monsterachtig gericht over ons laat, dagelijks heiligschennend kommuniëert. En de overste en U beschermt hem en hij staat weder voor de klasse, terwijl het Uw plicht was ons te beschermen en het verkeerde niet te dulden.

830 Gij echter als volksverzorgers van een katoliek liefdadigheidswerk, gij durft dan wel twee gezinnen te gronde richten, hen te verstoten, en in een schandelijk leugenachtig en bedriegelijk persartiekel in de Residentiebode voor het katolieke publiek te belasteren, om hun zo mogelijk verdere maatschappelijke positie te ontnemen.

835 Maar gij durft de konsekwentie van mijn durven niet aanen ontsloeg mij, omdat ik een eerlik stukje naar zuivere waarheid in Het Vaderland had geplaatst. Dit stukje zou ten nadele van de school zijn geweest. Ik herhaal echter, dat het stukje eervol was voor deze school, gelijk het eervol is het kwaad openbaar te bestrijden, en oneervol het te bedekken, zoals gij dit aandurft met zelfs de slachtoffering van twee katolieke gezinnen.

840 Weliswaar is de waarheid vaak onaanvaardbaar hard, doch voor een kristelijke liefdadigheidsinstelling eist de H. Zaak Gods, dat de waarheid tot elke prijs aanvaard wordt. Gij hadt aan onze zijde moeten staan in onze strijd voor het arme kind en goede kristelijke zeden in een kristelijke instelling en had de bedorven atmosfeer, die daar zo lang reeds heerste om ons moeten zuiveren. Zolang als ik in dienst ben geweest, heb ik de kristelijke liefde en behandeling daar gemist, hetgeen ik nooit onder stoelen of banken gestoken heb. Anderen hebben zich in het geheim beklagd, ik heb het steeds openlik gedaan. Daarom moest ik weg, door overmacht, maar niet om een rechtvaardige morele reden.

850 Van een partikulier werkgever is het begrijpelijk, als hij een kracht weert, die hem op de tenen trapt. Doch in uw instelling, was zijn oppositie maatschappelijk voor de eer van ons H. Geloof, het geweten verplichtte hiertoe en zwijgen zou laf geweest zijn. Persoonlijk heb ik nooit iemand beledigd in mijn dienst, U stoort zich weinig aan de lessen voor de werkgever van Z. H. Paus Leo XIII. Wij waren volgens de kristelike moraal leden van Uw huisgezin, en het is liefdeloos en voor een kristen ongehoord, zoals U ons vernietigen wil.

855 Na nogmaals beter Uw kristelike liefde voor katolieke gezinnen te hebben leren kennen (dat Leenders in een herstellingsoord moet verblijven is ook Uw werk!) voel ik mij tans gedrongen, terwijl ik zelf een onwaardig niets en machteloze ben, te ijveren voor de oprichting van een waarachtig kristelik liefdadigheidswezen, waar de goddelike liefde zelf heerst, die de arme verdrukte niet vernietigt en verstoot.

860 Edelmoedige helpers trof ik reeds aan en ik hoop, dat God Zelf medewerke en dit nieuwe Werk het Zijne zal maken. Oprechte liefde alleen overwint alles. Ik zal altijd en overal volhouden, dat Uw instelling, waar de schoonste naastenliefde behoorde te tronen, een ten hemel om wraak roepend onrecht doet voortbestaan, zolang gij de eer niet herstelt van de onderwijzer Leenders en van mij, Uw oud-conciërge der school Paramaribostraat 21, M. E. HOMS.

In een vlugschriftje door Homs uitgegeven, zegt hij nog:
"Bij deze open brief wil ik tans openlik voegen, dat gerechts- en politieambtenaren na de konklusies van het onderzoek mij hun hoge verwondering hebben te kennen
870 gegeven, dat men bij ons katolieken zulke opvoeders weer voor de klasse durft stellen. Openbaar valt men op lugubere wijze een heer Hazevoet en een heer Bomans in ons midden aan en de katolieke overheid laat dit toe, doch zijn er erger schandevlekken dan deze, die zulke broeder-onderwijzers en de St. Vincentiusvereniging op ons
875 katoliek openbaar leven werpen, denkbaar? En zou nu de katolieke overheid deze praktijken maar in de doofpot werpen en daarmee aan zulke praktijken sanktie verlenen en ze doen voortwoekeren? Ik tart tans hier de geestelike overheid, ware het alleen ter hunner verplichte bescherming van twee hun geloofsplichten vervullende gezinnen der H. Kerk, dan eindelijk eens afdoende op te treden.

880 De kerk is tenslotte aansprakelik voor onder Haar bescherming werkende organen en al ware ik Haar meest ondeugend lidmaat, mijn roep is om rechtvaardigheid. Moet gemeenschap en Hulpbetoon nu bijspringen en opbrengen voor kristen-onterend bedrijf van die Overste en St. Vincentiusvereniging?

885 Moet de staat nu voor hun praktijken die onderwijzer betalen, die nu al maanden geen dienst kan doen? Moet het armengeld der St. Vincentiusvereniging om hun schandelik feilen dienen, om mij nog enkele maanden te betalen? Heb ik bijna vijf jaren 3 gld. per week gestort voor pensioen om dat alles voor niets
890 te offeren aan hun duivelachtige heerschappij? Is dit geen zuivere moordaanslag op een katoliek groot gezin door een wolven-liefdadigheidsinstituut?"

En de broeders?
Hoewel de politie haar plicht heeft gedaan, schijnt de justitie maar geen termen te
895 kunnen vinden om tot strafvervolgning over te gaan, ook niet tegen broeder A., onderwijzer aan de school Da Costastraat, vroeger eveneens aan de broederschool in de Paramaribostraat. Van de ouders, die het geval gepubliceerd wensten, vernamen we de volgende bijzonderheden:

900 De broeder schold hun zoontje van 7 jaar, dat de 1e klas doubleerde, geregeld uit voor suffert. Maar de laatste week onthaalde bij het kereltje op suikergoed. Dinsdag 22 Febr. '2B nam hij het mee naar de W.C., zette hem z'n brilletje af en verrichtte een niet te noemen daad. Woensdagmorgen herhaling van de geschiedenis. Toen is aangifte gedaan bij de zedenpolitie en de moeder ging met het ventje, dat
905 voortdurend spuugde en klaagde over een kleverig gevoel in z'n mondje, naar de Gem. Geneesk. Dienst. Daar is het mondslijm niet onderzocht. Het zou wel niet gevaarlik zijn en anders zou hij wel vlekken op z'n lichaam krijgen. Dat broeder A. probeerde de wijk te nemen naar het buitenland, zal wel gevolg zijn
910 van een waarschuwing der Vincentiuseren, die dezelfde Woensdag in de straat, waar de ongelukkige familie woont, hoorden van de diepe verontwaardiging van de buurtbewoners. Hij werd evenwel bij aankomst van de trein te Maastricht gearresteerd en onder verdenking van overtreding van art. 249 c.q. art. 247 Wetboek van Strafrecht naar Den

- 915 Haag teruggebracht.
Maar ook deze broeder was spoedig weer op vrije voeten.
De vier kinderen uit het betreffende gezin gingen naar de Openbare School.
Broeder J. is eindelijk naar Zevenaar overgeplaatst bij z'n oude overste van de f10.000.
- 920 Broeder S. is 26 April j.l. vertrokken naar een broederschool in Veghel.
Van nog een geval is aangifte gedaan bij de zedenpolitie, die de zaak weer onderzocht heeft. Maar meer is er alweer niet van vernomen, hoewel de katolieke Offisier van Justitie, Mr. Hermans, volgens de Rsb. van 13 Des. '27, tegen broeders strenger optreedt dan tegen andere beschuldigten, om zelfs elke schijn van partijdigheid te vermijden.
- 925 Zo wordt het kwaad uitgeroeid en het Roomse kind beschermd.
Ons archief bevat meer luguber materiaal, waarop van toepassing is wat Ds. Lingbeek in de Haagse Gemeenteraad zei: "Wie 't schrikkelijkst er van zwijgt, die heeft het meest gezegd." We menen trouwens voldoende gepubliceerd te hebben, om de waarschuwing te rechtvaardigen: **Ouders, die Uw kinderen naar een broederschool zendt, beseft toch, wat ge doet!**
- 930 Zie in 't licht der gereleveerde feiten de voorstelling, die de hogere regionen in de Roomse kerk geven van de Roomse liefdadigheidsinstellingen, in 't biezonder van de St. Vincentiusvereniging.
- 935 We citeren uit het propagandaboekje; "Waar is de Kerk van Christus?" door M. van der Hagen, S.J., 63e-73e duizendtal, elfde druk, bezorgd door G. van Bijnum, S.J., voor de druk kerkelijk goedgekeurd door Ch. Raaymakers, S.J.:
Wat doet de Katolieke Kerk niet voor het onderwijs, 1) voor de opvoeding der kinderen, 2) voor de verzorging van wezen, 3) van verlaten kinderen, 4) van
- 940 hulpbehoevende grijsaards, voor de verpleging van arme zieken! Lezer, zie eens om U heen. Nagenoeg overal vindt gij, om iets te noemen, de zo heerlijk werkende vereniging van de H. Vincentius à Paulo. 5)
En verder over de religieusen:
"Door de drievoudige belofte van gehoorzaamheid, armoede en onthouding hebben zij
- 945 zich zelve ten offer gebracht, zonder uitzicht op een andere beloning dan die, welke hen hierboven wacht."
- 1) Broederscholen, b.v. Br.
2) De Reinildahuizen b.v. Br.
3) Groenesteyn te 's-Gravenhage, b.v. Br.
- 950 4) Het Haagse vondelingetje b.v. Br.
5) Spatiëring van ons, Br.
- Zeer geachte Heer Broekhuizen.
Met biezondere belangstelling heb ik gevolgd hetgeen gepubliceerd is aangaande de St. Vincentiusvereniging alhier en de broeder-scholen, te beginnen met het artikel in
- 955 "Het Vaderland" van 8 Des. j.l. Mag ik U attent maken op hetgeen ik schreef in het verleden. In het Mei-nummer van het maandschrift "Ontwikkeling" 1914 vindt U een artikel van mijn hand, waaruit ik U aanhaal blz. 200: "Wij willen van de broeders-
- 960 onderwijzer geen kwaad spreken, er zelfs niet op wijzen, dat de natuurlijke geslachtsdriften, die toch in ieder normaal mens huizen, bij ben niet op de door de natuur aangegeven wijze tot uiting komen in en door het huwelijk en ook "met behulp van Gods genade" dikwijls moeilijk worden in toom gehouden, maar we willen slechts aanhalen hetgeen een katoliek geleerde, de geschiedvorser Windischmann (aangehaald door Friedrich in zijn "Dagboek van het Vaticaanse concilie) in de vorige eeuw zei omtrent de ongehuwde staat der priesters, bij welke vergeleken de broeders toch maar
- 965 halve geesteliken zijn. Deze priester - die in de gelegenheid was geweest in verschillende Duitse bisdommen de geheime archieven der bisschoppen te raadplegen voor zijn kerk-historiese studie - deze zeide: "Als men mij zou vragen, wat ik zou antwoorden wanneer ik, naar aanleiding van hetgeen ik ben te weten gekomen, mij zou moeten verklaren vóór of tegen het priester-celibaat, dan zou ik met volle
- 970 overtuiging antwoorden, dat ik er tegen ben, tegen het celibaat der priesters." Zou ook een dergelijke verklaring moeten afgelegd worden ten opzichte van het broeder-celibaat, wanneer de wellicht niet zo volledig bijgehouden aantekeningen der kongregatie-oversten eens werden onderzocht door een onpartijdig en zelfstandig onderzoeker als bovengenoemde roomse geleerde?
- 975 Wij voor ons, wij achten de in het Congregatie-isolement opgeleiden en daarin verblijvenden, deze tot de ongehuwde staat gedwongen niet de geschikte opvoeders van het kind, dat ook door zijn school-onderricht moet worden voorbereid tot deelname aan het volle maatschappelijke leven."
- 980 In hetzelfde jaar 1914 verscheen van mijn hand in "De Protestant" een artikel, waarin U kunt lezen: "Otto Swab geeft in zijn brochure: "De ellende van het priester-celibaat" zeven en dertig gevallen van priesters, monniken, clerici, die wegens

- 980 zedenmisdrif in de gevangenis moesten zuchten, zelfmoord pleegden of hun heil
 zochten in de vlucht en hij vermeldt op blz. 17 zijner brochure het volgende: "In het
 stenografies protokool van het Oostenrijkse Huis van afgevaardigden van 21 Januarië
 1901 wordt vermeld, dat een lijst werd voorgelezen van misdrijven, gepleegd door
 985 celibatairen uit de geestelike stand en die niet minder dan drie en zestig namen
 bevatte alleen over het jaar 1900."
 Toch blijft verreweg het allermeeeste, wat in die kringen verkeerd gebeurt, onder de
 dekmantel. Swab zegt: "Waren de priesters dezer opsomming in de gelegenheid geweest
 een huwelik te sluiten, dan ware wellicht geen enkel hunner in de gevangenis
 geraakt." In Italië geraakten in 1905 en 1906 in de gevangenis honderd zes en
 990 zeventig geesteliken, waarvan twee derden wegens zedenmisdrif [zevenmisdrif] (Swab
 blz. 10).
- De Franse priester Dolonne zegt in zijn boek "De hedendaagse geestelikheid en het
 celibaat": "Zovele edele karakters zag ik zich verlagen; bezwijken zoveel fijne
 koppen"... Bij het proses der monniken van Yas na Gora in 1912, toen pater Damasius
 995 Maczoch werd veroordeeld tot 12 jaar dwangarbeid wegens moord op zijn stiefbroer,
 gevolg der verhouding van de pater tot diens vrouw, werd er iets voorgelezen uit het
 dagboek van pater Starczewski - wegens medeplichtigheid aan de diefstal der
 kerksieraden veroordeeld tot vijf jaar tuchthuis - iets, dat nog al krasse feiten
 vermeldt, maar toch ook aantoot, waartoe een gedwongen celibaat kan leiden."
 1000 In mijn Open brief enz., gevoegd als bijlage bij "De Protestant" van 6 Junie 1918,
 besprak ik naar aanleiding van de 48e Syllabus-stelling en Mandement der bisschoppen
 van 1868 de roomse school als propaganda-middel voor roomse opvatting, organisatie,
 gehoorzaamheid en tucht, voor welke de kerkelike overheid en de priesters wensen niet
 1005 roomse leken-onderwijzers, maar bij voorkeur broeders en zusters, die door hun
 opleiding en opvattingen enz. niet ten volle aan het kind kunnen geven, wat dit
 behoeft. "Geen wonder dus," schreef ik, "dat er katolieken gevonden werden, die
 genoeg hadden van een broeder-onderricht, dat hun voor hun kinderen niet de gewenste
 resultaten opleverde. Zo gebeurde het indertijd te Breda, dat aan de St. Antonius-
 broederschool, een jongensschool voor beter-betalenden, na oppositie der roomse
 1010 ouders, de broeders van het instituut St. Marie te Huybergen moesten vervangen worden
 door roomse leken-onderwijzers. De lokale geestelikheid vond later weer gelegenheid
 deze broeders binnen te halen voor de nieuw opgerichte Sint-Vincentius-scholen voor
 armen en voor minvermogenden."
- Niet in onmiddelijk verband hiermede staat mijn brochure van 1912: "Priester-rechter",
 1015 naar aanleiding van een eigener beweging genomen besluit van Pius X aangaande het
 rechts-voorrecht der geesteliken, waardoor men deze wil onttrekken aan de burgerlike
 rechts- en strafmacht. Blz. 9 schreef ik, dat "het opmerkzaam lezen der dagbladen
 voldoende is om in te zien, dat de moderne rechtstaat verstandig handelt door geen
 1020 rekening te houden met het kerkelike rechtsprivilege der geesteliken." Blz. 10 gaf ik
 een aanhaling uit een Belgies blad. "De Rede", het orgaan der Vlaamse vrijdenkers-
 federatie van België schrijft in het nummer van 1 Januarië 1912 blz. 488; "Zo dus,
 wanneer een kanunnik met zowat zes à zeven millioen uit een diocesane kas naar
 Amerika vlucht; wanneer een bisschop een valse eed aflegt om 't bestaan van deze
 1025 millioenen te verduiken; wanneer een geestelike professor gedurende 10 jaar meer dan
 200 aanslagen pleegt op zijn leerlingen, gelijk te Aalst gebeurde, wanneer een
 jezuiet testamenten vervalst en een fortuin inpalmt, gelijk het gebeurde te
 Antwerpen; wanneer een dozijn broerkens van Maltebrugge jarenlang arme, aan hun
 zorgen toevertrouwde weeskinderen bezoedelen; wanneer een bisschop manoeuvreert om de
 1030 millioenenenerfenis van een zotte pastoor op te strijken ten nadele van arme
 werkersgezinnen, zouden al die gerokte en gekruinde lieden moeten gerust gelaten
 worden..."
- De schrijver van het artikel "Pius verliest zijn zinnen," waaruit we siteren,
 vergist zich hierin, dat geestelike broeders en zusters niet vallen onder het
 privilegium fori, ofschoon de ware katolieken zich bij voorkomende gevallen
 1035 opzichtsens deze zullen gedragen als waren ze werkelijk ook in het bezit van dit
 privilege."
- Ik behoef U niet te zeggen, dat ik op velerlei overweging, door menige ervaring als
 biezonderheid zij vermeld, dat ik tot mijn veertiende jaar plus zes maanden op een
 openbare school was, daarna gedurende veertien jaar sektaries onderwijs kreeg dat ik
 1040 voorstander ben van het openbaar onderwijs in zijn vormen van lager, middelbaar en
 hoger.

J. A. H. VAN DEN BRINK,

Geillustreerd

WEEST WAAKZAAM EN PAKT AAN!

1045 SCHIJN EN WEZEN DER REINILDAHUIZEN

DOOR D. J. BROEKHUIZEN

Bijgewerkt artikel, verschenen in "De Schoolbode"

1050 Orgaan van de Bond v. Ned. Onderw., afd. 's-Gravenhage
Aanbevolen o.a. in: Volksonderwijs, De Bode, Het Haagse Schoolblad, In en om de
School, De Protestant, Het Klokgebouw, Staat en Kerk, De jonge Geus, Pniël, De
Dageraad, De Tribune, De vrije Socialist, Het Vaderland.
VERKRIJGBAAR BIJ DE SCHRIJVER:
STEYNLAAN 84 :: DEN HAAG
1055 Postcheque- en Girodienst . . No. 108332
PRIJS F0.10 (FRANKO PER POST F0.155)

www.delpher.nl identifier=MMKB18:003787000